

Gakoak eta esperientziak

**PARTAIETZA KOMUNITARIOA
BAZTERKETA ARRISKU EGOERAN
DAGOEN
GAZTERIAREN LIDERGOTIK
ABIATUTA**

Adsis Gizarte Fundazioa eta Sorginlore Gizarte Elkartea

AURKIBIDEA

EREMUA.....	3
HELBURUA.....	3
METODOLOGIA.....	3
IKUSPEGLAK.....	4
Intersekzionalitatea.....	4
Generoa eta feminismoa	4
Kulturartekotasuna.....	5
GAKOAK.....	5
Prozesua	6
Parte hartu ahal izatea / jakitea / nahi izatea.....	7
Leku seguruak	8
Gazteria.....	9
Hezkuntza-taldeak.....	10
Ingurunea	11
MUNDUKO AUZOekin IKASTEN, BERTAKO AUZOAN EKIN ESPERIENTZIA.....	13
Datuak.....	13
Laburpena.....	13
Gakoak.....	14
Aurkitutako zailtasunak.....	15
Inpaktua.....	15
Erronka berriak	15
VAYAMOS - SJL ESPERIENTZIA.....	16
Datuak.....	16
Laburpena.....	16
Gakoak.....	16
Aurkitutako zailtasunak.....	17
Inpaktua.....	17
Erronka berriak	18
ONDORIOAK	19

EREMUA

Dokumentu hau [Munduko auzoekin ikasten, bertako auzoan ekin. Donostia II](#) proiektuan kokatzen da. Elkartasunaren kultura eta justizia sozialarekin eta pobrezia eta bazterketaren aurkako borrokarekin konpromisoa hartu duten herritarrak eraikitzen laguntzea du helburu.

Hau lortu nahi da bazterketa arriskuan dauden gazteria liderra den parte-hartze komunitarioa sustatzearen bitartez eta gaitasunak, giza eskubideak, genero-berdintasuna, erantzukidetasuna eta iraunkortasuna indartzearen oinarriarekin.

Horretarako, oinarritzko lanbide heziketako zentroaren (hemendik aurrera OLHZ) inguruan sartzen ditu hego-iparraldeko jakintzen elkarrizketa, diagnosi komunitario bidezko herriko hezkuntza feminista eta bizipen-prestakuntza eta parte hartze komunitarioko esperientzia pilotu bateko tokiko eragileekin elkar-sortzea

HELBURUA

Bazterketa arrisku egoeran dauden gazteen hezitzaileentzako laguntza materiala izatea nahi da. Komunitatearen parte-hartzea gazte horien motibazioa eta gaitasuna areagotzeko estrategia eta metodologia gisa sustatu nahi duten hezitzaileentzako da, gazteak haien bizitzan eta inguruneetan subjektu protagoniko, bidezko eta solidarioak izan daitezen.

METODOLOGIA

Edukia oinarritzen da proiektuaren garapenean parte hartzen duten pertsonek partekatutako bizipenetan eta ezagutzetan. Ezagutza kolektiboa eta esanguratsua da.

Hain zuzen ere, ekarpenak horrela jaso dira:

- Donostiako Adsis Fundazioko proiektuaren koordinatzailearen eta balioetan hezteko teknikariaren behaketa fitxa.
- 1. mailako ikasleei eskualdatzeko saioan eta Bidebietako esperientzia pilotuari hasiera ematean parte hartu duten ikasleen lekukotasunak.
- Bidebietako esperientzia pilotuaren iraunkortasunerako Talde Eragilea sortzeko interesa duten tokiko eragileekin bilera.
- Bidebietako Adsis OLHZko hezkuntza taldearen ebaluazioa.
- Limako Flora Tristán CMPra egindako prestakuntza bisitaren txostena.
- Limako eta Donostiako parte-hartze komunitarioko esperientzien kasuen fitxak (ikus eranskinak).
- EAEn mailako proiektu-taldearekin eta proiektuan inplikaturik dauden Leioa-Getxoko eta Gasteizko OLHZetako hezkuntza-taldeekin kontrastea.

Sorginlore Gizarte Elkartek kokatu eta batu ditu ahots guztiak. Sorginlore Gizarte Elkartea arduratu da proiektuaren lehen fasean prestatzaileak prestatzeaz eta ikaskuntzak eta gakoak identifikatzeko eta helarazteko mekanismoak sortzeaz.

IKUSPEGIAK

Proiektuaren garapenean egiaztatu da ikuspegi hauek sartzea egokia dela:

Interseksionalitatea

Tresna bat da gizarte-kategoria desberdinak nola elkargurutzatzen diren eta elkargune horiek aparteko zapalketa eta pribilegio bizipenak nola sortzen dituzten aztertzeke, ulertzeke eta erantzuteke. Maila horietan aurkitzen ditugu pertsona bakoitzaren identitatea eta egoerak, testuinguruko egiturazko elementuak eta sistemaren zapalketa ardatzak.

- Talde homogeneoen ideia hausten du. Aniztasuna aztertzea eskatzen du: maila asko daude eta bizipen bakoitza berezia da.
- Motxila hustutzearen garrantzia: pertsona ez da etiketa bat, oinarri eta madarikazio gisa, ez naiz soilik eta ez dut zertan esan didatena eta jaso dudana izan behar, ez nau talde itxi bateko kide izatera behartzen, identitatea dimentsio anitzekoa eta dinamikoa da, neurri batean eskuratzeko eta eraldatzeko aukera dago.
- Pertsona bakoitzak aldi berean pribilegio eta zapalketa egoerak izan ditzake.
- Batez besteko/normal gisa zer erabiltzen dugun berraztertzen du.
- Botere harremanak aztertzen ditu.
- Ezaugarri batzuk egiturazkoak dira eta eragiten dute bizi-proiektua garatzeko zure abiapuntua eta aukera zailagoa/mugatuagoa izatea. Ez da "zure errua edo nagia ematen dizula".
- Anitzak ez dira ezberdin eta ez hegemoniko gisa identifikatzen ditugun gainontzeko pertsonak/taldeak. Heterogeneotasuna eta aniztasuna orokorra da.
- Aliantza solidarioak sortzea, ez diskriminazio-hierarkia baten alde borrokatzea, ez zapaltzea, baizik eta sareak norekin sor ditzakezun ikustea, bai eta estrategikoki zer pribilegio erabil ditzakezun ere.

Generoa eta feminismoa

- Generoa: pertsonen sexuaren arabera ematen zaizkien ezaugarrien, lekuen eta rolen eraikuntza sozial, kultural eta historikoa da, sexua modu bitarrean ulertuta. Patriarkatutik eta androzentrismotik bideratuta dago. Patriarkatua gizonen autoritatean eta emakumeen gaineko nagusitasunean oinarritutako antolaketa sozial, politiko, ekonomiko eta erlijiosoa izanik eta androzentrismoa gizonak unibertsoaren erdigunetzat hartzea, giza espeziearen errealitatea eta esperientzia unibertsala aztertzeke parametroa izanik.
- Genero-ikuspegia: generoen eraikitzeak desberdintasuna daraman neurrian, edozein ekimenen eragina diseinatu, abian jarri eta neurtzeko orduan, kontuan hartu behar ditugu pertsonen egoera, kokapena, ahotsak eta premiak (praktikoak eta estrategikoak) generoaren arabera. Horrela, generoagatiko desberdintasunak ezabatze eta sistema eraldatze aldera.

- **Feminismoa:** emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna bilatzetik abiatzen diren eta eraldaketa sozial globala helburu duten teoria sozialaren, praktika politikoaren eta mugimendu politiko, kultural, ekonomiko eta sozialen multzo heterogeneoa. Genero-erakuntza zalantzan jartzetik, botere-harremanak modu interseksionalean eta antiarrazistan jorrazetik, indarkeriarik gabeko eskubideak eta bizitzak benetazko aldarrikatze eraginkorretik eta iruditeria eta harreman osasuntsu berriak eraikitzen.

Kulturartekotasuna

Duintasun, berdintasun eta diskriminaziorik ezaren printzipioetatik abiatuta, kultura aniztasunarekiko errespetuan oinarritutako gizarte-eredua. Baita interdependentziaren kontzientziatik abiatuta elkarrizketan, negoziazioan, bidezko elkarrekintza horizontalean oinarritutako bizikidetzaren sustatzean ere oinarritutakoa.

Kulturartekotasuna eraikitzen da ikasteko eta partekatutako toki, kode eta aukerak sortzeko prozesu dinamiko eta kolektibo baten bidez.

3 ikuspegi horietan oinarritzen den begirada eta praktikaren garrantzia funtsezkoa da parte-hartze komunitarioaren fase guztietan. Parte-hartze komunitarioaren nahitasuna eta eragina baldintzatzen ditu:

- > **Diagnosian:** zehaztutako beharrak, arazoak edo aukerak noren ahotsei, ulertzeko moduei eta lehentasunei erantzuten die?
- > **Diagnosiaren emaitzetan oinarritutako esperientzia definitzerakoan:** zer helburu dugu, zertarako eta zergatik planteatzen da ekimena? Nork eta nola erabakitzen du esperientziaren izaera?
- > **Esperientzia hori abian jartzekorakoan:** nola ematen dira erantzukizunak eta zereginak? Zein pertsona eta eragilerekin bilatzen dira sinergiak? Zer gaitasun eta jakintza hartzen dira aintzat?
- > **Ebaluatzerakoan:** Zein eraginetan jartzen da arreta? Zein ekarpen hartzen dira kontuan? Zer ebaluazio-mekanismo ematen dira?

GAKOAK

Edozein bazterketa arrisku egoeran dauden gazteriaren parte-hartze komunitarioko prozesutan honako hauen parte-hartzea izan behar duela uste dugu:

- **Gazteria:** neskek, mutilak eta pertsona ez bitarrak. Proiektu honetan, OLHZko ikasleak.
- **Hezkuntza-taldeak.** Proiektu honetan, OLHZko langileak (zuzendaritza, orientatzailea, gelako eta tailerreko irakasleak, administrazioa).
- **Tokiko eragileak:** auzokoak eta auzoko eta herriko taldeak edo erakundeak.

Identifikatutako gakoaren artean, batzuk multzo horietakoren bati buruzkoak dira. Beste batzuk berriz, orokorrak dira eta prozesua koordinatzen eta/edo dinamizatzen duenak hartu behar ditu kontutan bereziki. Orokorretatik hasiko gara.

Prozesua

Parte hartze komunitarioa prozesu sozial gisa definitzen da. Prozesu horretan premia, arazo edo interes-gunereren bat partekatzen duten berariazko biztanle-taldeak, hausnarketa kritikoaren eta ikaskuntza kolektiboaren bidez, beren garapenerako eta/edo guztion onerako oztopoez eta aukerez jabetzen dira, erabakiak hartu eta horiek gainditzeko eta/edo eraldatzeko mekanismoak ezartzen dituzte.

Definizio horren arabera, funtsezkoa da:

- Ekimena prozesu gisa ikustea, ez unean uneko, behin gertatutako edo egoeraren araberrako zerbait bezala. Hortik:
  - > Prozesua definitzeko eta garatzeko kalkulatzeko, planifikatzeko eta behar duen denbora ematea.
  - > Planifikazio orokorretan sartzen dela zaintzea.
  - > Aukerak neurtzea eta fase bakoitzean lorgarriak diren emaitzak balioestea, mailakatua, metagarria eta ez-lineala izango dela jakinda.
- Prozesu soziala den heinean, "irakurtzen" jakitea prozesu hori sartuta eta kokatuta dagoen dinamika propioa, testuingurua, egoera eta egitura eta parte hartzen duten pertsonen eta eragileen ezaugarri zehatzak. Beste esperientzia batzuetan inspiro gaitzke eta horren arabera egokitu.
- Ekintzara bideratuta dagoela eta asmo eraldatzailea duela gogoratzea. Ez ginateke ideian geratu behar, ezta egiteagatik egin ere: ideia lurreratu alde guztiek interesgarritzat jotzen duten eta sentitutako premia edo desira bati erantzuten dion praktika edo ekintza batean. Aldi berean, proposatu dugun helburua bistatik galdu gabe gauzatu.
- Guztien ongia eraikitzean, prozesua bera azken emaitza bezain garrantzitsutzat hartzea: parte-hartze komunitarioaren prozesuak berak bizikidetzako eta ongizate-sentipena hobetzen lagun dezake, lortzen den elementu materialetik (azpiegitura, baratza, zerbitzua...) haratago.
- Fase guztiei balioa ematea (jabetzea - erabakiak hartzea - mekanismoak/jarduera ezartzea) eta etengabeko jarraipenean eta ebaluazioan berrelikatzen direla ziurtatzea.
  - > Jabetzeko prestakuntza teorikoa eta bizipenezkoa, jakintzen trukea eta sistematizazioa egiteak laguntzen du.
  - > Hasieratik komeni da taldean arauak, konpromisoak eta mugak definitzea. Gardentasunez helburuei, baliabideei, denborei, erabakiak hartzean eta gauzatzeko parte hartzeko aukerei eta erantzukizunei, informazio-fluxuei eta koordinazioari... dagokienean.

Parte hartu ahal izatea / jakitea / nahi izatea

Pertsona guztiek parte har dezaketela esateak bakarrik ez du hori benetako izatea eragiten, ezta denak eroso, gai, seguru eta libre sentitzea parte hartzeko ere.

Parte har dezakezula esatetik:

- 1) Eskubidea duzu
- 2) Baimena ematen dizute
- 3) Behin eta berriz eskatzen dizute

Parte hartzeko benetako aukera izatera pasatzea:

- Baliabideak bideratu
- Irisgarritasuna bermatu
- Erabakiak hartzean eragina izango duen parte-hartzea sortzea.

Parte har dezakezula eta nahi duzula sentitzera pasatzea:

- Gaitasunak:
  - > Parte-hartzaileen profiletara egokitutako mekanismoak ezartzea esperientzia gaitzaileak bultzatzeko, komunikatzeko, taldean, giro pluraletan egoteko eta lan egiteko gai izateko, interes edo iritzi desberdinei indarkeriarik gabe aurre egiteko... gai izan eta sentiarazteko.
  - > Sarritan txikitzat edo ez konstruktibotzat jotzen diren ahalmen desberdinak ikusaraztea eta garrantzia azpimarratzea.
- Motibazioa:
  - > Hizkuntza, giroa, entzutea eta elkarrizketarako eta erabakitzeko mekanismoak eta gardentasuna zaintzea pertsonengan honako hauek eragiteko:
    - seguru, aitortuta eta ongi etorriak sentitzea,
    - ekarpena egiten dutela pentsatzea,
    - parte-hartzea baliagarri, merezi duen zerbait izango dela pentsatzea.
  - > Garatutako prozesuaren arabera, parte-hartzaileen talde guztietan funtsezko gakoa konektatzea da. Neurri handi batean, gainerako erronkek lotura dute hasierako erronka horrekin, eta, gero, jarraia eta jarraitua, lotzeko eta motibatzeke erronkarekin. Horregatik, proposatutako elementu guztiek motibazioaren alderdia elikatzen dute.

Leku seguruak

Azken puntuari dagokionez, funtsezko elementuetako bat leku seguruak sortzea da. Bertan elkarri kontatu diezaiokegu eta entzuten gaituztela badakigu, edo isilik gera gaitzezke eta, hala ere, badakigu errespetatuak izango garela eta parte sentitzen gara, ez epaituak sentitzen gara, ez dugu hanka sartzeko beldurrik edo besteek txorakeriak esaten ditugula pentsatuko dutenaren beldurrik, guk esatea espero dena edo saioa zertaz doan ez ondo ulertzeagatik nahastearen lotsarik gabe, ez gaude behartuta gehiengoaren iritziarekin ados egotera...

Hainbat elementu laguntzen dute horretan:

- Honako hauei arreta jartzeak:
  - > Nork ez du parte hartu, zer lidergo eman dira, hauek aintzat hartu, beste batzuk ere ikusarazi.
  - > Ahots ez-normatiboak: baimendu eta entzun; zer ulertzen dute proposatutako balioez, zerk motibatzen ditu, zer interes dituzte, zer egin nahi dute, nola parte hartuko lukete, nola komunikatzen dira, zer kostatzen zaie, zer ez zaie gustatzen, zer ekarpen egiten dute, zer erantsiko lukete, zer ez dute egin nahi, zer pertsonarekin/erakunderekin lan egin daitekeela uste dute, nola ikusten dute auzoa eta gizartea...
- Honako hauek jabetzea:
  - > Ez da beharrezkoa beti adostasun idealak lortzea, neurriak hartu behar badira, agian une jakin batean posible eta komenigarriena den baten alde egin daiteke. Baina, beste kasu batzuetan, onura zuzena ulermen handiena da, eta hortik pertsonen arteko enpatia. Izan ere, ados ez badaude ere, besteen jarrera uler dezakete, gogoeta egin eta begirada egokitu, beste pertsonaren lekuan jarri. Hori, berez, taldeko urrats sortzaileetarako indar handiko leku berri bat da.
  - > Beti ez dira izango leku baketsuak eta lasaiak, konfrontazioa egon daiteke, naturala da: ikuspuntu desberdinetik hasten da eta, batez ere, aurreiritzietatik; premia eta espektatiba desberdinak daude; bakoitzak uste du leku berezi bat edo gehiago merezi duela arrazoiren batengatik -bazeritutako talde bateko kide izateagatik, hor denbora gehiago emateagatik, gaiak gehiago jakiteagatik... Garrantzitsua da elkarrizketa zaintzea, parte-hartzaile guztiek pertsona bakoitzak izan dezakeen arrazoien edo egiaren zatia onar dezaten, pertsona bakoitzak bertan duen legitimitatea onar dezaten. Halaber, funtsezkoa da norberaren botere- edo pribilegio-tokiez jabetzea.
- Emakume, trans eta jatorri guztietako pertsonen parte hartzeaz ziurtatzeak:
  - > Hitz egiteko txandak: minutu bat, normalean hitz egiten ez duen pertsona batek hitz egin nahi badu, aukera emango zaio, txandakatu (ez du pertsona berak bi aldiz jarraian hitz egingo gainerakoek hitz egin aurretik), isiltasuna errespetatu.
  - > Lekua antolatu: biribila, aurpegira begira eta maila berean.
  - > Formatu desberdinak: bilerak, taldeak (generoaren, hizkuntzaren, jatorriaren, kideatasunaren arabera...), banakakoak.
  - > Kanal desberdinak: marrazkiak, argazkiak, abestiak, online, postontzia, ahozkoa, hainbat hizkuntzatan eta itzulpena bilatu, aukerak adierazi...
  - > Osoko bilkuran modu anonimoan partekatu.

- > Bizikidetzari buruzko dekalogoia egin.
- > Ekimenari buruzko informazioa eta materialak eskuragarriak, argiak eta errazak dira: hizkuntza(k), grafikoak, irudiak, irakurketa erraza, audioak...
- Parte hartzaile bakoitzaren ongizatea eta ekimenean zehar giro ona zaintzeak:
  - > Alderdi ludikoak erabili
  - > Lorpen txikiak partekatu eta ospatu
  - > Pertsona bakoitza izenez agurtu, begiratzen
  - > Nola dauden galdetu
  - > Bakoitzari nahi duen bezala deitu
  - > Pertsona bakoitzaren ekarpenak aitortu
  - > Esaten dena eta nola esaten den zaindu: komunikazio feminista eta ez bortitza sustatu.
  - > Indarkeriak gelditu, horiek eztabaidatu, bitartekaritza erabili gatazkak areagotzea saihesteko.

Gako orokor horiekin erabat lotuta, bazterketa-arriskuan dauden gazteek gidatutako prozesu komunitarioetan parte hartzen duten pertsonen multzo bakoitzerako gako espezifikoago batzuk identifika ditzakegu.

Gazteria

Erronkak:

- Motibatu/proposamenarekin "harrapatu"/itxaropena eman
- Eskubideen, erantzukizunaren eta eraldaketaren subjektutzat aitortu
- Parte senti daitezela (ekimen baten parte, ingurune baten parte, norberaren eta besteen aurreiritziak gaindituta).

Gakoak:

1. **Haien gaitasunetan sinestea**, haien ezagutzak baloratzea (teknikoak, bizitzakoak, sozialak), haien erabakiak eta erritmoak errespetatzea eta **jarrera paternalistak eta/edo autoritarioak baztertzea**.
2. Prozesuaren osotasuna azaltzea eta erreala eta hurbila bilakatzen joatea ekintza zehatz eta praktikoek bidez, ekintza horien definizioan eta betetzean zuzenean parte hartzen badute. **Prozesuaren eta ekintzaren arteko lotura** hori etengabe sentiaraztea.
3. **Proposamenak haien errealitateekin zerikusia izatea** (arazoak, kezkatzen eta/edo gustatzen zaizkien gaiak) eta beste pertsona batzuen alde zerbait egiten dutela sentiaraztea.
4. Prozesuaren **mugekin erabat gardenak** izatea (denborak, baliabideak, zertan erabaki dezaketek, proposamenak zer harrera izan dezakeen auzoan...).
5. Egindakoa, aurrerapenak eta zailtasunak etengabe partekatzea. Haien **ekarpenak** (ideiak, informazioak, erabakiak...) **kontuan hartzen** direla ikus dezatela.

6. Fase guztietan partaide izan daitezela: kanalak, tresnak, barne egon beharreko eragileak, egin beharreko galderak, gauzatu beharreko ekintzak zehaztean; gauzatzean eta ebaluatzean. **Parte hartzeko hainbat modu ahalbidetzea eta aintzat hartzea.**
7. Frustrazioari, beldurrei eta desioei arreta berezia jarriz **bide-lagun** izatea. Haien erosotasun-eremuaren ertzak zabaltzen saiatu, hautsi gabe.
8. Hezitzaileak eta/edo dinamizatzaileak erlaziona daitezela argitasunarekin eta gertutasunarekin eta beren gizatasuna aitortuta (inperfekzioa, sentikortasuna, tabu eta muga emozionalak, ezagutza eta gaitasuna).
9. Zereginak banatzean, generoaren edo jatorriaren arabera naturalizatutako rolen errepikapena saihestea.
10. **Erabakiak hartzean eta talde-lanean**, ez generoaren, jatorriaren edo gaitasunen araberrako botere-erlazio asimetrikoak sustatzea.
11. Ez epaitzea. Haien kontakizunaren egiazkotasuna entzutea eta aitortzea.
12. **Ulermena eta parte-hartzea erraztuko duten hizkera eta komunikazio-elementuak erabiltzea**, nahiz eta gaztelania gutxi jakin edo alfabetatze urria izan: irakurketa erraza, elementu grafikoak, *visual thinking*...
13. Zoriontzea eta ospatzea.
14. Musika, eta gorputzarekin eta emozioekin konektatzeko dinamikak erabiltzea; **erosotasun-, gozamen- eta informazio-lekuak** sortzea.
15. Ingurunearen ezagutza ahalbidetzea: erakundeekin bisitak-elkarrizketak, auzora bisita gidatuak, mapaketak...
16. **Haien errealitatea ingurunearekin eta globalarekin lotzen** laguntzea, bai egiturazko desberdintasunei dagokienez, bai egoeraren araberrako egoerei eta eraldaketa-mugimenduei dagokienez.
17. **Hainbat belaunalditako** pertsonen parte-hartzea bilatzea, batez ere haur eta adinekoena, bai eta beste gazte batzuen ere. Ustekabeko kidesasunak aurki daitezzen sustatzea.

Hezkuntza-taldeak

Erronkak:

- Desikastea: adulozentrismoa, begirada koloniala eta heteropatriarkala (bazterkeriari, kulturei eta generoei buruzkoa).
- Haien esku-hartzean parte-hartzea metodologia gisa sartzeta eta parte-hartze komunitarioa ikasleentzako ikaskuntza- eta hazkunde-prozesu gisa eta ingurunearekiko loturak ehuntzeko prozesu gisa.

Gakoak:

1. Haien errealitateetara (esperientzia, ezagutzak, lan egiten duten gazteekin, denborak...) egokitutako **prestakuntza-prozesuak** gauzatzea (paradigmei, ikuspegiei, metodologiei eta teknikei buruzkoak), praktikan jartzeko **laguntza erregularrarekin**.
2. **Prestakuntza-trukeak** ahalbidetzea **hainbat latitude eta testuingurutan** bazterketa-arriskuan dauden gazteekin parte-hartze komunitarioaren eta/edo parte-hartzearen ikuspegitik lan egiten duten erakundeekin.
3. Erakunde-mailan parte-hartzearen alde egitea metodologia gisa eta komunitatearen **parte-hartzearen ekimena zentro/zerbitzu/programaren proiektu gisa** onartzea, erakundearen helburuekin bat etorruta.
4. Hezkuntza-talde osoari **prozesuaren marko globala** jakinaraztea. Planifikatutakoa, egindakoa, ezarritako aliantzak, aurrerapenak eta zailtasunak birkokatze eta sortutako inpaktua bateratzeko **une erregularrak ezartzea**.

5. Marko globala **taldean eraikitako plangintza** errealista batean lurreratzea, zereginak eta azpizereginak definituko dituen, arduradunak, denborazkotasuna eta informazio-fluxuak ezarriko dituen.
6. **Ekimena egunerokotasunarekin lotzea**, ez dadin zama gehigarri eta gurea ez denaren gisa bizi, baizik eta programazioetan sartzen den eta erronkei erantzuten lagun diezaiokeen ekarpen gisa.
  - a. Haien espezialitateei eta normalean egiten diren jardura motei lotutako gaiak.
  - b. Kronogramekin eta plangintza orokorrekin bat datorren plangintza.
  - c. Ikasgelako, lantegiko edo aisialdiko saioetan erabil daitezkeen edukiak.
  - d. Erakundeak lehenetsitako gaitasun profesional eta sozialen garapena indartuko duten dinamikak eta jarduerak.
7. Elkarrekin eta argi eta garbi zehaztea **nork erabakitzen duen** (gazteek, tokiko eragileek, taldeko kide desberdinek) zer, noiz eta nola.
8. Helburu txikiak ezartzea eta lorpenak izendatzea - aitortzea - **ospatzea**.
9. **Jabetzeko eta praktika hartzeko lan etengabea** egitea generoaren, jatorriaren, adinaren edo gaitasunen arabera **rol naturalizatuak eta botere-harreman asimetricoak** ez errepikatzeke esku-hartze hezitzailean eta parte-hartze komunitarioan.
10. **Taldeak emozioak, trikimailuak, ikaskuntzak eta korapiloak partekatzeke** uneak ezartzea.
11. Ahalbidetzea **lantaldeko kideek** - proiektuaren arduradunetatik kanpo - **auzokoekin** eta tokiko eragileekin ere **zuzeneko harremana** izatea.

Ingurunea

Erronkak:

- Gazteriari buruzko eta zehazki bazterketa-arriskuan dauden gazteei buruzko aurreiritziez jabetzea eta desegitea.
- Parte senti daitezela, elkarbizitza alde guztien artean sortzen den zerbait dela ulertuta eta parte-hartze komunitarioa auzoko bizitza hobetzeko subjektu izateko aukera gisa ulertuta.
- Tokiko eragileen eta auzotarren parte-hartze iraunkorra.

Gakoak:

1. Ideia-fasetik **mapatzea eta tokiko eragileekin harremanetan jartzea**:
  - a. Hezkuntza-erakundeak
  - b. Adinekoen erakundeak
  - c. Establezimenduak (enpresak, dendak, jatetxeak...)
  - d. Aniztasun funtzionala duten pertsonak, pertsona arrazializatuak, emakumeak, LGTB taldeko pertsonak eta genero-disidenteak... osatzen dituzten erakundeak edo haiekin lan egiten duten erakundeak.
  - e. Udaleko zerbitzu eta/edo sailen aniztasuna: hezkuntza, gazteria, gizarte laguntza, kultura, enplegua...

2. Gazteek **premiari diagnostiko komunitarioa** egitea. Tokiko eragileen eta auzokoen iritzia jasoko dira.
3. Abian jarri beharreko ekimena definitzea, diagnosiaren emaitzetan oinarrituta eta tokiko funtsezko eragileekin alderatuta.
4. Funtssezko eragileak eta auzoko pertsonak ekimenaren **antolaketan eta gauzatzean partaide izatea**. Parte hartzeko modu desberdinak ahalbidetuko dira.
5. Saihestea **rol naturalizatuak** eta botere-harreman asimetrikoak generoaren, jatorriaren, adinaren edo gaitasunen arabera errepikatzea.
6. **Gardenak** izatea informazioarekin eta prozesuaren mugekin (ardurak, baliabideak, zertan erabaki dezaketen...), egindakoa, aurrerapenak eta zailtasunak etengabe partekatuta.
7. **Hedapen** argia, zuzena eta erakargarria egitea.
8. **Belaunaldien arteko topaketak** sustatzea.
9. Ekimenean **jai-uneak** sartzea (bazkaria, musika, ospakizuna).
10. Zentroa/zerbitzua/hezkuntza-programa ingurunera zabaltzea: **ate irekien** jardunaldia, jarduera partekatuak instalazioetan, auzotarrek ezagutzak/esperientziak partekatzea ikasgeletan eta/edo tailerretan...
11. Ekimenak sustatzea **harreman-alderdiak** zein jarduera edo **elementu hautemangarrien** eta zehatzen eraikuntza/egokitzapena/sorkuntza.
12. Ekimena ez dadila noizean behingoa izan, ohikoa baizik.
13. **Nekez gertatzen diren loturak** (ikasleen, bizilagunen, tokiko eragileen artean) eta bizipen-egoera positiboak eta berritzaileak sustatzea.
14. Auzotarrak eta tokiko eragileak ekimenaren **iraunkortasun-mekanismoen** eraikuntza kolektiboan barne egon daitezela, aukeren, beharren eta lehentasunen arabera zereginak eta erantzukizunak zehaztu eta banatzearen bidez.

MUNDUKO AUZOekin IKASTEN, BERTAKO AUZOAN EKIN ESPERIENTZIA

Datuak

- Izenburua: Munduko auzoekin ikasten, bertako auzoan ekin
- Datak: 2020ko azaroaren 25etik – 2022ko ekainaren 18ra
- Tokia: Bidebieta auzoa. Donostia.
- Parte hartzaileak:
  - Gazteria: 41 gazte, 15 eta 21 urte bitarteko 36 mutil eta 5 neska.
  - Erakunde laguntzaileak: Adsis Donostia Oinarrizko Lanbide Heziketako Zentroa, Adsis Fundazioaren Balioetan Hezteko Programa eta Sorginlore Gizarte Elkartea.
  - Tokiko eragileak: anbulatorioa, Donostiako Udaleko parkeen eta lorategien alorra, Ekialdeko barrutiko partaidetza alorra, elkarte gastronomikoa, Auzokide, Aramburu Farmazia, Gaztelekua, Hautxokoa, Haziera, Pertsona erretiratuen etxea, Bideberri BHI, Kontadores, auzoko parrokoa, BLP plataforma, Bidebietako Kiroldegia, Erlauntza Sarea, Uliako baratza, Xomorro elkarte.

Laburpena

[MUNDUKO AUZOekin IKASTEN, BERTAKO AUZOAN EKIN](#) ekimena 2020–2021 ikasturtean jarri zen abian Adsis Donostia OLHZ-n. Hasteko, taldeari prestakuntza eman zitzaion eta ikasleekin saioak egin ziren eta udaberrian, gazteek gidatutako [diagnostiko komunitarioa](#) garatu zen. Diagnostiko horri esker, ikastetxeko ikasleak Bidebieta auzoko eragileekin elkartu ziren eta begiradak hurbildu, bizipenak trukatu eta sarea sustatu zituzten. Diagnostikoaren funtsezko galdera hau izan zen: zer gustatzen zaizu gehien auzotik?

Erantzun gehienak hauek izan ziren: berdeguneak eta giza harremanen hurbiltasuna. Diagnosi horren ondorioz, 2021–2022 ikasturtean [parte-hartze komunitarioko esperientzia](#) bat definitu eta abian jarri zen: hiri-baratze txiki bat, espazio publikoan dauden loreontzi batzuekin. Ekimen honek hazi bat jarri nahi dio komunitatearen ideari eta praktikari, hau da, guztion artean egiteari, ahaleginak batzeari eta Bidebieta auzoa osatzen duten pertsona guztien ona, trebetasunak, denborak eta potentzialaren garrantzia azpimarratzeari.

Ikasturtea amaitzean ekin zaio parte-hartze komunitarioko esperientziaren iraunkortasun-mekanismoen taldeko definizioaren prozesuari.

Gakoak

3 mailatan lagundu duten gakoak.

Gazteen parte-hartzea eta lidergoa:

- Konfiantza-lekuak sortu.
- Gazteek entzun egiten zaiela senti dezatela. Haien proposamenak, ideiak, kexak eta itxaropenak entzuten dira.
- Horizontaltasuna dinamiketan, konfiantzazko loturak eta lotura seguruak sortu.
- Gertuko hizkuntza erabili.
- Haien proposamenetan oinarritutako jarduerak egiteak motibatzea eta barnean sartzea errazten du.
- Bakoitzari bere izenez deitu.
- Erosoen zein roletan/zereginetan sentitzen diren kontuan izan.
- Taldeka edo bikoteka lan egin, ez hainbeste banaka.
- Bakoitzaren gaitasunen, bakoitzak ondo egiten dakienaren garrantzia azpimarratzea.
- Helduen laguntza senti dezatela (hezkuntza-taldea, proiektuko taldea). Hasieran behintzat, beldurra galdu arte, ukondo ukondo egin.
- Inguruko pertsonak ezagutu, aurpegia, izena jarri eta historia jakin.
- Ingurunea, bertako historia eta leku esanguratsuak ezagutu.
- Dinamika ludikoak egin, jakinduria jolasetik eta dibertimendutik partekatu.
- Ikasleekin partekatzen duten helduek esperientziak eta anekdotak konta ditzatela. Lotura sortu.
- Hurbiltasuna harremanean, emozioari eta afektibitateari garrantzia eman.
- Ingurunera poliki-poliki hurbildu. Hurbildu aurretik, zer dakigu edo dakigula uste dugu? Harritzeko aukera ere bai, ezagutuko dugunak ez baitu zerikusirik gure aurreko iruditerian zegoenarekin.

Inguruneak parte-hartzea:

- Auzoan bizi egitea, erosketak...
- Auzoko sareetan parte hartzea.
- Zentroan auzora irekita dauden jarduerak egitea.
- Konfiantzazko harremanak sortzea.
- Esperientzia pilotuaren inguruko pertsonak hasieratik partaide egitea.
- Proiektuaren prozesua arintasunez partekatzea.
- Talde eragile bat sortzea esperientziaren iraunkortasunerako.

Bidelagun:

- Arintasuna komunikazioan.
- Prozesuaren zereginak koordinatzeko topaguneak.
- Zentroko zuzendaritzaren apustua.

Aurkitutako zailtasunak

- Talde osoaren motibazioa lortzea proiektua bultzatzeko prozesu osoan eta etorkizunean.
- Ikastetxeko hezkuntza-taldearen eta proiektua bultzatzeko ardura duten pertsonen arteko elkartzeko tokirik eza. Koordinazio-tokirik eza, zereginen banaketa...
- Aldaketak ikastetxeko zuzendaritza-postuan.

Inpaktua

GAZTERIA:

- Gauzak beste era batera egin daitezkeela ikustea.
- Auzoa beste modu batera ezagutzea.
- Auzoko eragileekiko harremana eta auzoarekiko harremana ahalbidetzea.
- "Zerbait egiten dut eta hor geratzen da kalean".
- Kontaktua auzoko bizilagunekin. Auzoko pertsona batekin hitz egiten duten lehen aldia... (gazte atzerritarrak).
- "Egin zenuen errezeta itzultzaileek erabili dute, ondo atera zaie eta gustatu zaie". Autoestimuan duen eragina.
- Proiektuaren edukiak ikasleekin ikasgelan beste modu batera lan egiten laguntzen du.

INGURUNEA:

- Geldiarazita zeuden lehenagoko kontaktuak hasi dira berriro eta beste harreman batzuk abiarazi dira. Kontaktua Auzokiderekin, Erlauntzarekin.
- Esperientzia pilotua dela eta, jendea loreontziez arduratzen da. Guztiena den zaintzeko gauza bat dagoela sentitzea. Taldeko ekintzen aberastasuna auzoan.

Erronka berriak

- Esperientzia pilotua denboran zehar mantentzea. Sostengatzea.
- Taldearen gain hartzea foro, sare... ezberdinetan parte-hartzea talde gisa.
- Ikasleei beste pizgarri eta ikaskuntza mota batzuk ematea.
- Zerbitzuen ikaskuntza lantzea.

Proiektua Adsis Fundazioaren marko-proiektuan sartzea eta Bigarren Aukerako Eskolekin bat eginga bezala sentitzea

VAYAMOS - SJL ESPERIENTZIA

Datuak

- Izenburua: San Juan de Luriganchoko nerabeek sexu- eta ugalketa-eskubideak erabiltzea sustatzen
- Datak: 2016 - 2018
- Tokia: San Juan de Lurigancho - Lima - Peru
- Parte hartzaileak:
  - Nerabeak: San Juan de Luriganchoko 5 hezkuntza-erakundeetako nerabeek parte hartu zuten.
  - Erakunde edo pertsonak laguntzaileak: Flora Tristán Perutar Emakumearen Zentroko Sexu Eskubideak eta Herritarrak Osasunean programako lantaldea.
  - Tokiko eragileak: Parte hartu zuten barrutiko osasun-etxeko osasun-profesionalek; barrutiko ikastetxeetako irakasleek; SJLen Nerabeen Haurdunaldia Prebenitzeko eta Arreta emateko Hitzarmenerako Mahaiko kideek.

Laburpena

ESKU-HARTZEAK San Juan de Luriganchoko nerabeek sexu- eta ugalketa-eskubideak herritar diren gisa erabiltzea lortu nahi izan zuen. Gainera, sexu- eta ugalketa-osasunari buruzko banakako eta taldeko gaitasunak indartu nahi izan zituen, jakinaren gainean dagoenaren erabakiak hartzeko eta kalitatezko programak eta zerbitzu publikoak eskatzeko, generoaren eta giza eskubideen ikuspegitik.

Gakoak

Gazteen parte hartzeari eta lidergoari lagundu dieten gakoak:

- "Nerabeen lidergorako prestakuntza" hezkuntza-programa egin.
- Barruti osoan ekintza mobilizatzaileak edo hezkuntza-entretanimendu deszentralizatuak garatu: kultura-kalejirak, gazte-karabanak, hiriko esku-hartzeak, tokiko arte-adierazpenak.). [Feria Juvenil para la Prevención del Embarazo Adolescente](#)
- Nerabeak dauden tokietan informazio-kanpainak eta hezkuntza-komunikazio eta zabalkunde-ekintzak gauzatu. [Vayamos todxs a nuestro Festival Cultural por nuestros derecho.](#)
- Proiektuan parte hartzen duten nerabeen topaketak barrutiko nerabeen beste erakunde batzuekin batera. Helburua zen nerabeen haurdunaldiaren prebentzioari eta sexu- eta ugalketa-eskubideak erabiltzeari buruz dituzten eskaerak eta proposamenak ezagutzea. [Encuentros de adolescentes](#)
- Emakumeen futboleko eta LTGB boleibol mistoko txapelketa, jarduera asko zabaldu zen eta hezkuntza-programako nerabeak LTGB nerabeetara hurbiltzea lortu zuen. "Berdintasunaren aldeko sareak ehuntzen"/ ["Tejiendo Redes por la Igualdad"](#) izeneko irratsaio bat ekoiztu. Herritarrak, oro har, nerabeen eskubideen inguruan sentsibilizatzeko

helburua zuen, batez ere SUEei eta nerabeen haurdunaldiaren prebentzioari buruz. 10 irratiko programa eman ziren honako gai hauekin: a) Nerabeen haurdunaldia eta sexualitate arduratsua, b) Metodo antisorgailuak, c) STG eta GIB/HIESaren prebentzioa, d) Genero-indarkeria, e) Estatu laikoa, f) Sexu-indarkeria eta feminizidioak, g) Sexu-hezkuntza integrala ikastetxeetan, h) Sexu-aniztasuna.

- Nerabeen batukada bat sortzea: "Joan gaitezen berdintasuna ehuntzen"/ "[Vayamos tejiendo Igualdad](#)", gazteen SUEak sustatzen eta defendatzen laguntzeko proposamen gisa. :
- Eragin politikoa duten ekintzak, tokian tokikoak (Haurdunaldia Prebenitzeko Hitzarmen Mahaia SJL-en) eta estatuan (Errepublikako Kongresua).

Aurkitutako zailtasunak

- Une larrietako bat eskola-curriculumean genero-ikuspegiaren aurkako kanpainak izan zen. "Ez nire seme-alaben kontra aritu" kanpainak genero-ikuspegiari buruzko informazioa desitxuratzen eta presionatzen jarraitu zuen eta biztanleria gehiagorengana iristeko era guztietako komunikazio-tresnak erabili ziren, behar bezala informatzeko aukerarik eman gabe.
- Irakasleriaren greba izan zen hezkuntza-erakundeetako nerabeekin egindako hezkuntza-programaren garapena atzeratu zuen arrazoi larrienetako bat.

Inpaktua

- Guztira 280 nerabe trebatu dira Hezkuntza Programan.
- Trebatutako nerabeek sexu-eskubideen eta ugalketa-eskubideen gaineko eragin-ekintzekin parte hartu zuten, hala nola Nerabeen Haurdunaldia Prebenitzeko Mahaia.
- Hezkuntza-sektorearekin modu antolatuan lan egitea lortu da, hezkuntza-programa garatu dugun 5 hezkuntza-erakundeetako zuzendarien eta irakasleen babesarekin, sexu-hezkuntza integrala eta genero-ikuspegia ezartzearen aurkako kanpainen bidez etengabeko eraso fundamentalistak jaso diren arren.
- Tokiko erakunde eta agintariek osatutako Nerabeen Haurdunaldia Prebenitzeko Mahaiaarekiko harremana indartu egin da. Erakunde eta agintari horiek talde lana egin dute nerabeen haurdunaldiaren eta STGen prebentzioaren alde.
- Bi barrutiko informazio-kanpainak arrakasta izan dute Gazte-azoken bidez, nerabeen haurdunaldia prebenitzeko astearen esparruan. Komunitatearen arreta bereganatu dute eta barrutian eta nazio mailan arazo hori prebenitzeko eragina duen erreferente handi bihurtu dira.
- Nabarmenezkoa da nerabeek sexu- eta ugalketa-eskubideetan eragiteko duten gaitasuna, nazioan nahiz nazioartean eragina izatera iritsi baitira, irradi-elkarrizketetan, kongresukideekin entzunaldietan eta nazioarteko ekitaldietan izan dituzten esku-hartzeekin.
- Hezkuntza-erakundeetako gutxi gorabehera 3.000 nerabeek sexu-eskubideak eta ugalketa-eskubideak ezagutu zituzten Gazteen jai-azoketan.
- Vayamos SJLn lidergo feministak nabarmendu eta indartu dira. Lehen aldiz ikusaraztea lortu da feminismoarekin identifikatzen den eta bere burua feministatzat izendatzen duen nerabeen belaunaldi bat.

- Nerabeek sexu- eta ugalketa-eskubideei buruzko Nerabeen agenda bat dute, barrutiko hainbat nerabe-talderekin adostutako proposamenekin eta eskaerekin. Hau dokumentu estrategikoa da nerabeek eskubideak gauzatzearekin zerikusia duten funtsezko tokietan izan dezaketen eraginerako eta LGBTBI+ nerabeen eskaerak ere onartzen dira ere.
- Errepublikako kongresukideek Nerabeen agendaren edukia zehatz-mehatz ezagutzea lortu zuten. Gainera nerabeen sexu- eta ugalketa-eskubideen aldeko borrokarako eta defentsarako konpromiso-akta bat sinatu zuten, horrela barrutian eragina izateaz gain, nazio-mailan ere eragina izanda.
- 8 lan-jardunaldi egin ziren San Juan de Luriganchoko 34 osasun-etxeetako Nerabeen eta Gazteen Bizitza Etapa artatzen duten 167 osasun-profesionalei nerabeei SUEetan ematen zaien arretari buruzko ezagutzak indartzeko.
- Nerabeen Haurdunaldia Prebenitzeko Hitzarmen Mahaiak proiektuko nerabeekin landutako proposamenak txertatu zituen 2018ko Ekintza Planean eta 2019ko Ekintza Planean, baita sexu- eta ugalketa-eskubideen aldeko Nerabeen agendako proposamenak ere.
- Eragin bideoak eta sexu- eta ugalketa-eskubideen aldeko adierazpenak egin dira.
- Bideoak: [Resumen de impacto del proyecto Tejiendo Redes / Pronunciamento adolescente por la igualdad de género](#)

Erronka berriak

- Kide berriak izatea ekintzekin jarraitzeko, kontuan hartuta taldeko kideak gazteak direla eta ikasketei denbora eskaintzen ari direla.
- Barrutian berdinei/pareei erantzuteko ekintzak eta jarduerak sortzea.
- Sare sozialetan edukia sortzea, sexu- eta ugalketa-eskubideak sustatzen jarraitzeko.
- Gazteen ekintzak auto-kudeatzea.

ONDORIOAK

Parte-hartze komunitarioa bizia da, organikoa. Alde batetik, prozesua den aldetik, funtsean dinamikoa eta epe luzekoa da. Bestetik, komunitarioa errealitate performatiboa den heinean (praktikatuz gero existitzen da), egitura bat baino egiteko modu bat da. Bertan hainbat pertsona eta eragile lotzen dira elkarrekikotasun-printzipioaren eta identitate kolektibo motaren baten bidez.

Horregatik, funtsezkoa da prozesuaren parte izatea, etengabe eraikitzen den komunitate horren parte sentitzea. Hori dela eta, ez dago funtzionatzeko formula magikorik, ezta bakarra ere.

Illo horretatik, hemen partekatzen ditugun gakoak ez dira zerrenda osoa ezta ordenatua eta baliteke batzuek ez balio izatea kasu batzuetan. Pertsona bakoitzak, talde bakoitzak, bere testuingurua, bere errealitatea irakurri behar du, bere energiekin eta gaitasunekin batu behar da, bere denborak, baliabideak eta aliantzak neurtu behar ditu, jabetu behar da barne dauden pertsonak markatzen dituzten desberdintasunez, interseksionatzen dituzten zapalkuntzez eta pribilegioez, ahalmenak eta gabeziak identifikatu behar ditu. Hortik, une bakoitzean ikusi ahal izango du zein diren gako garrantzitsuenak, zein diren jada aplikatu daitezkeenak eta zein diren lehentasunezkoak, parte-hartze eta eraldaketa sozial maila sakonagoetara eramango duten urratsak eman ahal izateko.

Badakigu parte-hartzaileak izeneko ekimen guztiak ez direla maila berekoak. Jarduteko modu parte-hartzaileetarantz joateak gaitasun eta jarrera jakin batzuk lantzea dakar, prestatzea, desikastea, mekanismo jakin batzuk ezartzea, zenbait baliabide esleitzea eta horretarako borondateak abiatzea. Komunitarioa bazterketa-arriskuan dauden gazteen lidergotik eraikitzeak esan nahi du ahal dela uste izatea, gazte horiek ahal dutela, tokia ematea, lagun izatea eta prozesu pertsonalak eta taldekoak erraztea.

Lan taldea:

Adsis Gizarte Fundazioa

Sorginlore Gizarte Elkartea

Babesleak:

Donostiako Udala

Garapenerako Lankidetzaren Euskal Agentzia